

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Ikäystävällinen asuminen -hanke

1.10.2020–30.10.2021

Loppuraportti

SISÄLLYSLUETTELO

1 HANKKEEN TAVOITE	3
1.1 IKÄYSTÄVÄLLINEN ASUMINEN -HANKKEEN TAVOITTEET	3
1.2 MITÄ KONKREETTISESTI HALUTTIIN TEHDÄ	3
2 HANKKEEN TULOKSET	4
2.1 IKÄ-JA MUISTIYSTÄVÄLLISYYSKOULUTUKSET	4
2.2 HELPPOKULKUISEN KULKUREITIN KEHITTÄMINEN	4
2.3 ARJEN OLOHUONE -TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	6
2.4 OPAS "IKÄYSTÄVÄLLINEN ASUMINEN -HANKE SAVITAIPALEELLA 2021-2022"	8
3 ESIIN NOUSSEET HAASTEET	8
4 TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN JA VAIKUTUKSET	9
5 HANKEOSAPUOLTEN JA ALIHANKKIJOIDEN ROOLIT HANKKEESSA	10
6 TOTEUTETTU HANKEVIESTINTÄ	12

1 Hankkeen tavoite

1.1 Ikäystävällinen asuminen -hankkeen tavoitteet

Ikäystävällinen asuminen -hankkeen tavoitteet Savitaipaleella olivat

- Kunnassa meneillään olevan asumisen rakennemuutoksen (asuntokannan korjaamista, uusia asumisratkaisuja sekä asuinalueiden kehittämistä) tukeminen
- Asuinympäristöjen ikä- ja muistiystävällisyyden sekä yhteisöllisyyden kehittäminen soveltaen green care -filosofiaa
- Ikääntyneiden yhteisöllisyyden tukeminen myös asumisratkaisujen muutosten keskellä
- Käytettävän mallin pilotoiminen ja oppaan, jota voi hyödyntää maakunnassa ja muidenkin kuntien alueilla, laatiminen. Tuloksia ja mallia voi hyödyntää myös sote-valmistelussa sekä Etelä-Karjalan ikäpoliittisen ohjelman toimeenpano-ohjelmassa.

1.2 Mitä konkreettisesti haluttiin tehdä

Konkreettisesti haluttiin

- Hyödyntää Täydentäen Toimivaa (Täytyy) -hankkeessa tehtyjä kartoituksia ja kyselyjä yms.
- Valmentaa ikä- ja muistiystävällisyyteen” ja yhteisöllisyyden huomioimiseen alueen kuntalaisia, päättäjiä, yrittäjiä ja muita toimijoita
- Lisätä taajaman ikä- ja muistiystävällisyyttä (asuminen, ympäristö, esteettömyys, opasteet) ja rakentaa kirkonkylän taajama-alueelle helppokulkuinen kulkureitti
- Rakentaa Toimintakeskus Suvannon ympärille tulevaisuuden ja pitkäaikavälin ratkaisun esteettömyyttä ja yhteisökortteli -ajatusta vaaliva ikäystävällinen viheralue, joka on kaikkien kuntalaisten käytössä
- Tukea ikääntyneiden yhteisöllisyyttä ja aktiivisuutta kehittämällä Arjen olohuonetoimintaa huomioiden digitaaliset palvelut
- Osallistaa kuntalaisia mukaan kehittämiseen (erit. vanhusneuvosto)
- Huomioida Green Care ajattelu kaikessa tekemisessä
- Kehittää Savitaipaleesta ikäystävällisyyden edelläkävijä uusilla ideoilla, ja luoda visio infran ja toimintojen yhdistämisestä

2 Hankkeen tulokset

2.1 Ikä- ja muistiystävällisyyskoulutukset

Järjestettiin kolme noin 1,5 h kestävä koulutusta ikä- ja muistiystävällisyydestä etäkoulutuksena:

21.5.2021 Yrittäjille Etelä-Karjalan alueella. Osallistujia 14. Osallistujilta pyydettiin palautetta koulutuksesta sen jälkeen. Syyskuussa yrittäjiä pyydettiin arvioimaan koulutusten vaikutusta omaan toimintaan. Vastanneista 75 % kertoi pystyneensä hyödyntämään jonkin verran koulutuksesta saamaansa tietoa. Koulutuksen hyödyllisyyttä arvioitiin ka 7,3 (asteikolla 0-10). Kyselyt toteutettiin webropol -kyselyinä.

16.9.2021 Savitaipaleen valtuutetuille. Osallistujia 6.

21.9.2021 Yhdistyksille, vanhusneuvostoille ja kuntalaisille Etelä-Karjalassa. Osallistujia 26.

Kouluttajina toimivat LAB -ammattikorkeakoululta (ostopalveluna) lehtori Sanna Leppänen (esteettömyys, ikäystävällisyys) ja TKI-asiantuntija Kati Kiiski (luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutukset sekä terveismetsä) sekä Toiminnasta vastaava Maija Lasanen Etelä-Karjalan Muistiluotsista (muistiystävällisyys).

Kun toinen ei muista

- Virheellisiä ja "väärin muistettuja" asioita ei aina tarvitse oikaista
- Muistele menneitä, sillä niitä muistisairas muistaa yleensä hyvin
- Faktojen ja oikein muistamisen sijaan tärkeitä ovat tunteet: myötäile sitä tunnemaailmaa, jossa muistisairas ihminen elää
- Puhetta voi johdatella:
 - Mikä, kuka, millainen, miten
 - Toista avainsanoja
 - Toista kuulemasi omin sanoin
- Älä vaadi muistamaan, sillä muistisairas ei siihen ehkä kykene Vältettäviä lauseita:
 - Etkö muista?
 - Kuka olen?
 - Oletko senkin jo unohtanut?
 - Kysyt jo viidettä kertaa!

9

Kuva 1. Esimerkki Ikä- ja muistiystävällisyyskoulutuksen materiaaleista (Maija Lasanen, Etelä-Karjalan Muistiluotsi)

2.2 Helppokulkuisen kulkureitin kehittäminen

Savitaipaleen taajama-alueelle kehitettiin pisimmillään noin 2,1 pituinen ikä- ja muistiystävällinen, helppokulkuinen kulkureitti. Reitti yhdistää ikääntyneiden asumisyksiköt ja sen varrelta löytyvät tarpeelliset palvelut (apteekki, kirjasto, tori, kaupat, pankki, hyvinvointiasema, Olkkolan Hovi).

Reitin kehittämistä ja toteuttamista vietiin eteenpäin laajassa yhteistyöverkostossa - kunnan tekninen toimi, LAB -ammattikorkeakoulu (erityisesti sosionomiopiskelijat ja Luonnon lumoa kaikille -hanke), Savitaipaleen vanhus- ja vammaisneuvosto, paikalliset yrittäjät, arkkitehtitoimisto Granlund

Saimaa Oy, kuntalaiset ja Etelä-Karjalan Muistiluotsi. Reittiä suunniteltiin myös yhteiskävelyllä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa sekä kuntalaiskyselyn avulla. Saimaan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat tekivät havainnoinnin taajaman ikäystävällisyydestä ja esteettömyysarvioinnin. Reitin visuaalisesta suunnittelusta (tunnusvärit, logo, linnunpöntöt, opaskartta) vastasivat pitkälti LULU -hankkeen Lahden muotoiluinstituutin opiskelijat.

Reitin yleissuunnitelma ja tarkat reittikuvaukset tehtiin arkkitehtitoimiston toimesta. Toimeksiannon lähtökohtana olivat ikäystävällisyys, yhteisöllisyys, esteettömyys, esteettisyys, helppohoitoisuus, kestävyys ja green care. Helppokulkuisen kulkureitin suunnitelmat sisälsivät 1. suunnitelmakartan (reittivaihtoehdot, toimintojen ja kalusteiden sijoittelun, määrittelyt ja istutussuunnitelman), 2. opastesuunnitelman (opastetaulut, reittiopasteet) ja 3. reittikuvaus -suunnitelman (reittien kuvaus tekstimuodossa).

Helppokulkuinen kulkureitti

Toiminnot, rakenteet, kalusteet

- Paikat merkitty symbolilla karttaan
- Tunnusvärit ja logot maalattu rakenteisiin ja kalusteisiin, väriasfaltti
- Opasteet: Pääopasteet 8 kpl, lisäksi pienet opastetaulut ja linnunpöntöt reitin varrella
- Levähdyspaikat ja -tasanteet, penkit ja roska-astiat
- Kaiteet: puukaiteet maalattuna tunnusvärillä
- Taideteokset: tilavaraukset 6 kpl
- Päällysteet (asfaltti, väriasfaltti, kivituhka)
- Nuotiopaikka uimarannan lähelle (tilavaraus)
- Istutukset: Siirrettävät istutuslaatikot, ruusuryhmät, optiona syötävä puisto ja Europaeus-museon ruusu puisto

Building on Innovation

6.10.2021

Kuva 2. Suunnitelmien kuvaus hankkeen loppuseminaarissa 4.10.2021 (Anna Kojo, Granlund Saimaa Oy).

Osa reitistä on merkitty pinkillä viivalla (idean isänä Savitaipaleen tekninen johtaja Vesa Roiko-Jokela) ja tämä sai valtavasti huomiota paikallisesti (YLE:n paikallisuutiset ja verkkosivut, Etelä-Saimaa) sekä myös valtakunnallisessa mediassa (Iltalehti). Sosiaalisen median kautta ”Pink Stripes” on lähtenyt myös maailmalle. Oliver Wischneskin dronella kuvaamaa materiaalia saatiin hyödyntää kulkureitin hahmottamiseksi hankkeen loppuseminaarissa 4.10.2021 ja mahdollisesti myös muussa markkinoinnissa myöhemmin. Reitillä järjestettiin green care aiheinen luento (Kati Kiiski, LAB) 8.10.2021 ja ajatusta toteuttivat myös kesälampaat Olkkolan Hovin piha-alueella.

Kuva 3. Green care teemaa helppokulkuisella kulkureitillä (kuvat Kirsi Koskelainen)

Helppokulkuista kulkureittiä tullaan viemään vaiheittain eteenpäin seuraavilla toimenpiteillä:

- Lisätään penkkejä, opastetauluja, opasteita
- asennetaan kevytrakenteisia kaiteita kulkuväylän toiselle puolelle kohtiin, joissa kaidetarvetta on
- laitetaan kivituhkapäällystettä (teemavärillä?) puistoalueille, joilla ei vaadita pohjustustöitä
- loivennuksia joihinkin jyrkempiin kohtiin
- hyvinvointiaseman kohdalle tehdään korotettu jalkakäytävä
- polkuverkoston kunnostaminen siltä osin kun vaatii pohjustustöitä (v.2022 talousarvioon varaus)
- torilla oleva inva-wc esteettömäksi
- istutusalueiden kalkitseminen, istutussuunnitelmat valmiina

2.3 Arjen Olohuone -toiminnan kehittäminen

Suvannon Tupa (Arjen Olohuone) oli kiinni koko hankeajan vallitsevan COVID-19 tilanteen ja siitä johtuvien rajoitusten takia. Rajoitukset koskivat hygieniaa, ihmisten määrää kokoontumisissa sekä turvavälejä. COVID-19 julistettiin maailmanlaajuisesti pandemiaksi maaliskuussa 2020, jolloin myös Suomessa koronavirustartuntojen määrä lähti nopeaan kasvuun. Valtioneuvosto ohjeisti yli 70-vuotiaita henkilöitä pysyttelemään karanteenia vastaavissa olosuhteissa. Ikääntyneiden asumisyksiköihin ja näin myös Toimintakeskus Suvantoon asetettiin vierailukieltoja ja muita rajoituksia. Erilaisten rajoitustoimien ja suositusten tarkoituksena oli suojella erityisesti haavoittuvia väestöryhmiä, kuten ikääntyneitä, jotka olivat riskissä sairastua koronaviruksen vakavaan tautimuotoon.

Toimintaa pystytään kuitenkin kehittämään aikaisemmin tehtyjen suunnitelmien mukaisesti (esim. Marianne Torikan YAMK opinnäytetyö 2019: Tuuha Tupaa! - Käyttäjälähtöistä yhteisöllisen tilan kehittämistä Toimintakeskus Suvannossa). Lisäksi sosionomiopiskelijat ideoivat yleisesti ikääntyneiden asumisratkaisuja myös Toimintakeskus Suvannon osalta.

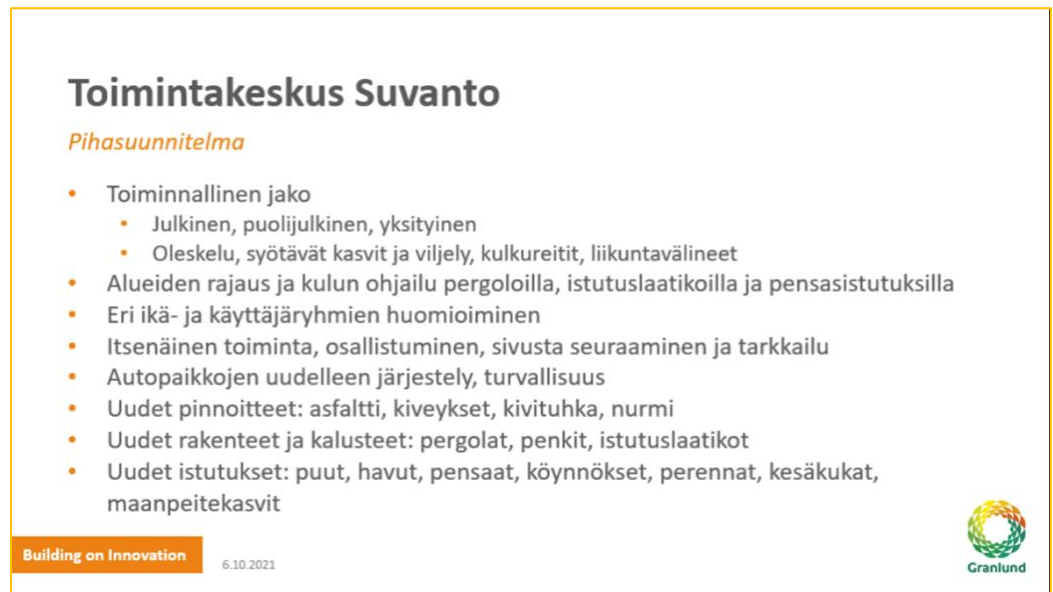
Suvanto haki toukokuussa 2021 STEAlta avustusta yhteisöllisen seniorituvan toimintamuotojen (etsivän vanhustyö, digiopastus, virkistyskerhot, yhteisölliset tilaisuudet) henkilöstökuluihin sekä Toimintakeskus Suvannon tilojen kustannusten kattamiseen. Toimintaa tarjotaan senioreille ja kaikille kyläläisille, sosioekonomisesta asemasta tai varallisuudesta riippumatta. Toiminta ennaltaehkäisee ja vähentää yksinäisyyttä ja sen tuomia lukuisia haittoja. Toiminta edistää myös ylisukupolvisuuden toteuttamista. Toimintamuotoina ovat viikoittaiset viriketoimintaryhmät (laulukerho, viriketuokio, Ukkokerho, yhteisölliset seniorilounaat, tuolijumppa, bocciapäivä), joista osa toteutetaan yhteistyössä muiden yhdistysten kanssa. Kaikki ryhmät ovat avoimia ja maksuttomia. Lisäksi toteutetaan etsivää vanhustyötä verkostojen kanssa ja Suvannon yhteydenottokorttien avulla, järjestetään yhteisöllisiä seniorilounaita ja tarjotaan digiopastusta osallisuuden edistämiseksi. Arjen Olohuoneeseen hankitaan myös asiakaskone lisäämään digipalvelujen saatavuutta.

Myös suunnitellut Eksoten HYTE -tiimin tapahtumat jouduttiin siirtämään toteutettavaksi hankkeen jälkeen vallitsevan koronatilanteen takia. Kolme teematapahtumaa järjestetään arjen olohuoneen avauduttua teemoina kulttuurihyvinvointi, elintapaneuvonta ja mielen hyvinvointi. Saimaan ammattiopiston (Sampo) opiskelijoiden suunnittelemat digiopastustapahtumien päivät sovittiin, mutta myös ne siirtyivät koronan takia tulevaisuuteen.

Saimaan ammattiopiston (Sampo) opiskelijat järjestivät syksyn aikana Suvannon asukkaille ohjattua liikuntaa ja kimpakävelyjä helppokulkuisella kulkureitillä. Myös yhdistykset ovat vähitellen alkaneet järjestää aikaisempaa toimintaansa.

Suvannon etupihalle tilattiin arkkitehtitoimisto Granlund Saimaa Oy:ltä pihasuunnitelma. Arkkitehdin vuorovaikutteiseen työskentelytapaan sekä lopputulokseen oltiin erityisen tyytyväisiä. Rajaamalla selkeitä kulkureittejä muistisairaille ja muuttamalla piha-alueita helppokulkuisiksi mahdollistetaan apuvälineiden avulla liikkumisen onnistuminen. Ikäihmisiä halutaan jatkossakin osallistaa toimintoihin pihalla olevien kasvien ja istutusten hoitamisen merkeissä. Viihtyisä piha on myös avoin kaikille kuntalaisille ja tavoitteena on saada piha-alueesta kaikkien kuntalaisten kohtaamispaikka.

Tarkoituksena on toteuttaa pihasuunnitelma asteittain lähivuosien aikana. Suvannon mahdollisten tulevien remonttien takia pihasuunnitelmaa ei ollut järkevää/mahdollista lähteä toteuttamaan tässä vaiheessa.

Kuva 4. Suvannon pihasuunnitelman sisältö (Anna Kojo, Granlund Saimaa Oy).

2.4 Opas “Ikäystävällinen asuminen -hanke Savitaipaleella 2021-2022”

Oppaan sisällön kokosi hankkeen projektipäällikkö. Oppaan ulkoasun suunnittelu, kuvankäsittelyt ja taittotyö ostettiin Mainostoimisto Graficalilta. Oppaasta tilattiin sähköinen versio sekä painettuna 50 kpl.

Oppaan ensimmäisessä luvussa kerrotaan hankkeen lähtökohdat – Savitaipaleen kuntakuvaus, Toimintakeskus Suvannon toiminnankuvaus, Eksoten rooli palvelujen järjestäjänä, asuminen rakennemuutos Savitaipaleella, Täydentäen toimivaa -hanke Savitaipaleella 2016–2018 ja Ympäristöministeriö hankkeen rahoittajana.

Toisessa luvussa kerrotaan hankkeen 1. tavoitteet, 2. toteuttamisen kulmakivet, 3. mitä konkreettisesti haluttiin tehdä, 4. hankkeen budjetti, 5. hankkeen projektiryhmän jäsenet, 6. hankkeen ohjausryhmän jäsenet, 7. muut yhteistyökumppanit, 8. toimenpiteet ja niiden toteuttaminen, 9. hankkeen tulokset, vaikutukset ja hyödyt, 10. toteuttajat ja roolit, 11. esiin nousseet haasteet ja 12. mitä hankkeen jälkeen.

Lopuksi annetaan muutamia vinkkejä siitä, miten ikäystävällinen asuminen -hankkeessa ikä- ja muistiystävällisyyttä vietiin eteenpäin Savitaipaleella.

3 Esiin nousseet haasteet

Haaste 1. COVID-19. Toimintakeskus Suvanto tarjoaa asumispalveluja ikääntyneille ja asukkaiden suojelemiseksi asetetut vierailukiellot kirjaimellisesti sulki talon kaikilta ulkopuolisilta vierailijoilta. Koko hankkeen aikana vallitsevat rajoitustoimenpiteet esimerkiksi kokoontumisten suhteen. Ikäihmisiä ohjeistettiin omaehtoiseen karanteeniin ja välttämään liikkumista julkisilla paikoilla. Epävarmuus, kuinka kauan poikkeuksellinen tilanne jatkuu, vaikuttivat myös hankkeen toimenpiteiden toteuttamiseen. Kaksi kolmesta keväälle suunnitellusta valmennustapahtumasta siirrettiin syksyyn, mutta jouduttiin kuitenkin järjestämään etä tapahtumana Teams- yhteydellä. Ikäihmisiä ei saatu myöskään kehittämään Arjen Olohuone -toimintaa. Kaiken kaikkiaan ikäihmisten osallistaminen suunnitelmien mukaisesti oli haasteellista kaikkien toimenpiteiden osalta.

Haaste 2. Vähäinen osallistujamäärä ikä- ja muistiystävällisyyskoulutuksissa. Ilmoittautuneita tilaisuuksiin oli noin 70, osallistujia 46. Koulutuksia markkinoitiin lehti-ilmoituksilla (Etelä-Saimaa ja Länsi-Saimaan sanomat), sähköpostitse (esim. Etelä-Karjalan yrittäjien, Savitaipaleen yrittäjien, Eksoten yritysasiantuntijan, vanhus- ja vammaisneuvostojen ja muiden yhteistyötahojen välityksellä), Savitaipaleen kunnan sivuilla sekä sosiaalisessa mediassa.

Ratkaisuehdotus: Yleisesti tietoa ikä- ja muistiystävällisyydestä on riittävästi saatavilla internetissä. Ikäihmisiin liittyvät koulutukset kannattaa järjestää lähitapahtumina, jolloin osallistujina enemmän myös niitä, joille tietokoneet ja etäkoulutukset teamsilla eivät ole niin tuttuja. Yrittäjille kannattaa tarjota räätälöityjä henkilökohtaisia käyntejä ikä- ja muistiystävällisyyden edistämiseksi.

Haaste 3. Hankerahaa ei voinut käyttää helppokulkuisen kulkureitin toteuttamiseen odotetulla tavalla. Hankesuunnitelmaan oli merkitty ulkopuolisiin palveluostoihin 30 500 euroa ja erikseen mainittu koulutus- /valmennuspalvelut, maisemoitsijan ja vihersuunnittelun tekeminen, green care toteutus ja kasvien ja muiden tarvikkeiden hankinnat viheralueelle. Rahoittaja hyväksyi koulutus/valmennuspalvelujen, suunnittelutyön Toimintakeskus Suvannon (Arjen olohuone) piha-alueelle sekä helppokulkuisen kulkureitin yleissuunnittelun ostamisen. Materiaalihankinnat, eivätkä myöskään esimerkiksi opasteiden konkreettiseen tekemiseen tarvittava työosuus, olleet hyväksyttäviä hankekustannuksia.

Ratkaisuehdotus: Varmistetaan hankesuunnitelmaa tehtäessä, millaisia kustannuksia hankkeelle voidaan osoittaa. Tällöin kunnan talousarvioon voidaan tehdä varaus hankkeen toteuttamiseen, eikä vääränlaisia odotuksia hankkeen suhteen pääse syntymään. Myös rahoittajan toivotaan kiinnittävän enemmän huomiota näihin yksityiskohtiin hankehakemuksissa ja ilmoittavan ennen päätöksen tekemistä, mikäli selviä väärinymmärryksiä hakemuksissa on.

4 Tulosten hyödyntäminen ja vaikutukset

Hankkeen tuloksia voidaan hyödyntää mm. ikäystävällistä kuntaa kehitettäessä, ”Etelä-Karjalan suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2021–2025” - ohjelmaa toimeenpantaessa ja SOTE -valmisteluissa.

Ikä- ja muistiystävällisyyskoulutuksien avulla mm. edistettiin esteettömyyden huomioimista, lisättiin tietoa ja ymmärrystä muistisairauksista ja muistisairaista palveluiden käyttäjinä, annettiin eväitä muistisairaahan kohtaamiseen sekä tuotiin luonnon hyödyntämisen näkökulma hyvinvoinnin ja elämänlaadun lisäämiseen.

Helppokulkuisen kulkureitin kehittäminen lisäsi taajaman esteettömyyttä, yhdisti taajamassa olevat asumisyksiköt, helpotti ikäihmisiä ja erityisesti muistisairaita liikkumaan palveluiden välillä (esim. apteekki, kirjasto, tori, kaupat ja hyvinvointiasema) ja lisäsi myös ikäihmisten liikkumisen turvallisuutta. Taloudellinen näkökulma: mikäli yhdenkin savitaipalealaisen ikäihmisen liikkuminen lisääntyy ja lihaskunto paranee reittiä kulkemalla ja sillä ehkäistään esimerkiksi yksi lonkkamurtuman synty, on säästö ensimmäisen vuoden hoitokuluista hieman yli 30 000 euroa (THL arvio). Kulkureitti, sen saama julkisuus ja myönteinen palaute lisäsivät myös yhteisöllisyyttä ja me-henkeä. Kulkureitin toteuttaminen on erinomainen esimerkki pienen kunnan ketteryydestä. Purppura raita pääsee myös Ikäinstituutin kokoamaan turvallisuusoppaaseen. Reitin vaikutuksia iäkkäiden itsenäiseen liikkumiseen ja hyvinvointiin sekä miten tällaista mallia voitaisiin hyödyntää myös muualla Suomessa, tullaan arvioimaan

Tampereen yliopiston tutkimushankkeessa, mikäli tutkimus saa hakemansa rahoituksen.

Toimintakeskus Suvannon pihasuunnitelman toteutuessa pihasta tulee ikäystävällinen viheralue paitsi Arjen Olohuoneen (Tuvan) asiakkaille, niin myös Suvannon asukkaille ja kaikille kuntalaisille lisäten yhteisöllisyyttä. Arjen Olohuoneessa järjestettävien HYTE -tapahtumien avulla lisätään asiakkaiden hyvinvointia. Digipalvelujen saatavuus lisääntyy ja digiopastusten avulla lisätään mm. osallisuutta. Mikäli STEAn rahoitus järjestyy, Suvannon rooli ehkäisevän ja myös etsivän vanhustyön osalta laajenee entisestään Savitaipaleen ikäihmisiä hyödyttäen.

”Ikäystävällinen asuminen -hanke Savitaipaleella 2020-2021” opasta voidaan hyödyntää maakunnassa ja muidenkin kuntien alueilla ikä- ja muistiystävällisyyttä kehitettäessä, ”Etelä-Karjalan suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2021–2025” -ohjelmaa toimeenpantaessa sekä sote -valmisteluissa.

5 Hankeosapuolten ja alihankkijoiden roolit hankkeessa

Toimijoille oli hankehakemuksessa määritelty erilaisia rooleja:

- Eksote toimi sote-palvelujen järjestäjänä ja kehittäjänä tukien erilaisia ikäystävällisiä asumis- ja palveluratkaisuja
- Savitaipaleen kunta kehitti ikäystävällistä asumista ja liikkumista taajama-alueellaan
- Savitaipaleen vanhaintuki ry tuotti ikääntyneiden asumispalveluja ja osallistui ympäristön ikäystävällisyyden kehittämiseen
- LAB-ammattikorkeakoulu tarjosi luontolähtöisyyteen liittyvää asiantuntijatyöpanosta integroiden opiskelijatyötä mukaan

Lisäksi kaikilla em. toimijoilla on yhteistä yhdyspintaa kolmannen sektorin kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Ikäystävällinen asuminen -hankkeessa korostui yhdessä tekeminen. Hankkeen projektiryhmässä oli hankkeen projektipäällikkö Kirsi Koskelaisen lisäksi kunnan palvelujohtaja Kristiina Pihlajamäki ja Toimintakeskus Suvannon toiminnanjohtaja Viivi Järvinen. Työskentelyyn osallistui alkuvaiheessa myös Helinä Kalaja Virkkulan Kylästä. Projektiryhmä kokoontui hankkeen aikana lähes viikoittain ja yhteistyö vei hanketta tehokkaasti eteenpäin. Hanketta ohjasi projektipäällikön tukena ohjausryhmä, joka kokoontui hankkeen aikana neljä kertaa.

Projektipäällikkö (100% työpanoksella) vastasi hankkeen suunnitelman, aikataulun ja kustannusarvion mukaisesta toteuttamisesta yhdessä verkostotoimijoiden ja osa-aikaisen (20%) projektisihteerin kanssa. Kunnan palvelujohtaja toi esiin kunnan näkökulman, toiveet, yhdisti hankkeen toimenpiteet osaksi kunnan strategiaa ja toimi yhteyshenkilönä paikallisiin toimijoihin ja erityisesti vanhus- ja vammaisneuvostoon sekä hoiti osaltaan viestintää kunnan viestintäkanavia hyödyntäen. Toimintakeskus Suvannon toiminnanjohtaja vei eteenpäin Arjen olohuone toiminnan kehittämistä, esitti toiveita Suvannon pihasuunnitelman suhteen ja piti aktiivisesti green care -ajattelua yllä myös muita hankkeen toimenpiteitä suunniteltaessa. Sekä

palvelujohtajalla että Suvannon toiminnanjohtajalla oli myös tieto siitä, mitä aikaisemmin Täydentäen toimivaa -hankkeessa oli tehty ja miten tehtyä työtä voitiin hyödyntää viedä eteenpäin.

Hyvää yhteistyötä tehtiin myös kunnan teknisen johtajan Vesa Roiko-Jokelan kanssa. Hän suhtautui avoimin mielin esitettyihin ideoihin ja osasi kertoa, mitä ja miten kehittämisideoita voidaan viedä käytäntöön yhdistämällä niitä jo kunnassa meneillään oleviin projekteihin ja millaiset taloudelliset resurssit niiden toteuttamiseen tarvitaan. Erityisesti helppokulkuisen kulkureitin suunnittelussa ja toteutuksessa Vesan rooli oli merkittävä. Hän ideoi purppuran väriviivan ja maalautti sen asfalttiin nopealla aikataululla.

Myös arkkitehtitoimiston tekemistä suunnitelmista saatiin sellaiset, jotka on mahdollista tulevien vuosien mittaan myös toteuttaa. Savitaipaleen vanhus- ja vammaisneuvostot olivat kiinnostuneita käynnissä olevasta hankkeesta, ideoivat kulkureittiä ja jalkautuivat arvioimaan sen toteuttamissuunnitelmia.

LAB -ammattikorkeakoululla oli hankkeessa suuri rooli. Heidän asiantuntemustaan hyödynnettiin sekä ikä- ja muistiystävällisyyskoulutuksissa että helppokulkuisen kulkureitin kehittämisessä. Opiskelijat tekivät reitille esteettömyysarvioinnin ja visuaalisen suunnitelman. Lisäksi opiskelijat ideoivat Savitaipaleen asumisen ratkaisuja tarkastelemalla Savitaipaleen kunnan kehitteillä olevaa ikäihmisten asumisen kokonaisuutta ja kartoittamalla asioita sekä konkreettisia toimia, joilla ikäihmisten hyvinvointia voidaan tukea.

Kolmannen sektorin rooli oli myös tärkeä. Etelä-Karjalan Muistiluotsi kertoi ikä- ja muistiystävällisyyskoulutuksissa muistiystävällisyydestä ja helppokulkuisen kulkureitin varrelta löytyy muistia ja aivoja aktivoiva muistirata. Myös muut paikalliset sosiaali- ja terveysjärjestöt olivat hankkeelle tärkeitä kumppaneita, joilta Helmi -hankkeen (Socom Oy) kokoama verkostoryhmä hyödyntäen saatiin mm. näkökulmaa kuntalaisten elämästä ja arjen haasteista. Paikalliset Lionsit olivat valmiita yhteistyöhön ruusuistutusten toteuttamiseksi. Yrittäjä ja MINT hanke yhteyshenkilö Tommi Naakka huomioi yrittäjä- ja matkailunäkökulman, oli mukana kulkureitin ideoinnissa ja otti Olkkolan Hovin piha-alueelle lampaat aloittaessaan Olkkolan yrittäjänä tuoden green carea näkyväksi.

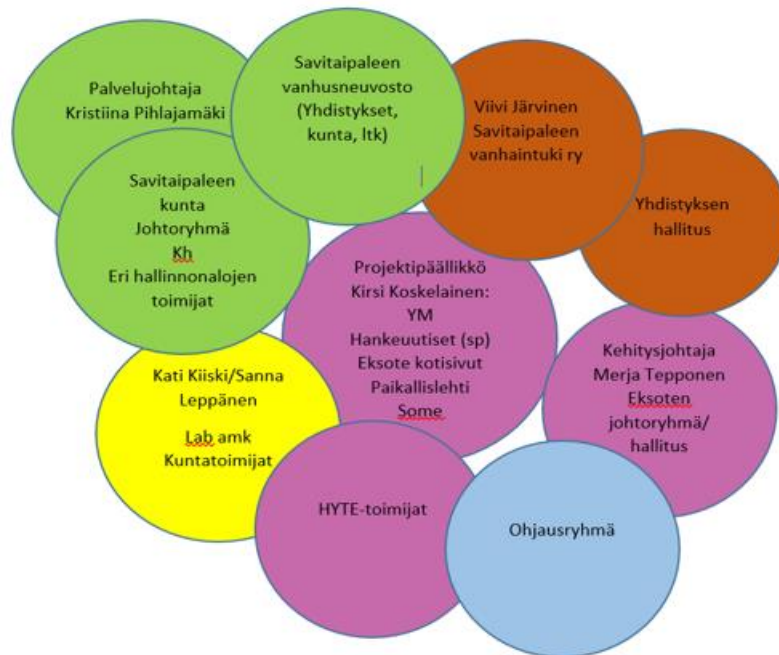
Kuvio 1. Hanketoimijat

6 Toteutettu hankeviestintä

Viestintää toteutettiin seuraavilla toimenpiteillä:

1. Tutustuttiin rahoittajan viestintäohjeisiin ja noudatettiin niitä esim. käyttämällä Ympäristöministeriön logoa, kertomalla rahoituksen perustuvan Ikääntyneiden toimenpideohjelmaan ja hyödyntämällä rahoittajalta saatua ohjeistusta tunnistamalla kohderyhmän tarpeet viestintää toteutettaessa. Hankkeen viestinnässä käytettiin samaa visuaalista ilmettä esim. kutsuissa ja lehti-ilmoituksissa. Lehti-ilmoituksiin oli myös budjetoitu riittävästi rahaa.

2. Tehtiin viestintäsuunnitelma, jonka pääviestissä korostui tietoisuuden nosto ikäystävälliseen asumiseen ja ympäristöön suurelle yleisölle sekä miten ottaa toimintakyvyn ylläpitäminen ja viihtyvyys sekä Green Care huomioon asumisenrakennemuutoksen keskellä. Keskeiset viestinnän kohderyhmät olivat Etelä-Karjalan päättäjät, ikääntyneet sekä eri alojen ammattilaiset ja palveluntuottajat ja muut toimijat. Viestintäsuunnitelmaan kirjattiin myös viestintään liittyvät roolit ja vastuut ja näin osallistettiin hanketiimiä ja sidosryhmiä viestintään.

Kuvio 2. Hankeviestinnän toteuttajat

3. Hankkeessa hyödynnettiin sosiaalista mediaa. Savitaipaleen kunnan, Savitaipale facebook ryhmässä ja Toimintakeskus Suvannon facebook -sivuilla kerrottiin hankkeen tapahtumista. Hankkeen tuloksena syntyneen helppokulkuisen kulkureitin pinkki viiva levisi sosiaalisen median kautta maailmalle mm. twitterissä ja instagramissa.

4. Hankkeesta tiedotettiin Savitaipaleen kuntatiedotteissa, jotka jaettiin kaikkiin talouksiin 18.2.2021 ja 7.10.2021.

5. Savitaipaleen pinkki viiva pääsi elokuussa YLE:n alueutisiin ja sen verkkosivuille, Etelä-Saimaaseen, Iltalehteen ja YLEX -radio-ohjelmaan.

UUTISET

UUTISET | KOTIMAA

Kunta maalasi tiehen vaaleanpunaisen viivan vanhusten avuksi: "Raidat ovat jo täysin käytössä"

Reitin tarkoitus on rohkaista muistisairaita ulkoiluun ja auttaa toimintakyvyn ylläpitämisessä.

Värillinen reitti on tarkoitettu kaikille, jotka kaipaavat tukea liikkumiseensa. KIRSI KOSKELAINEN

Minna Nord
minna.nord@iltalehti.fi
24.08.2021 klo 19:05

Idea on ympäristöministeriön rahoittama hanke, jonka ydin on mahdollistaa myös sellaisten ikäihmisten osallistuminen yhteiskuntaan, joilla on jo vähän muistiongelmia. Savitaipaleen kunnan palvelujohtaja **Kristiina Pihlajamäki** kertoo.

– Merkitty kulkureitti on yksi näkyvä osoitus siitä.

Vaaleanpunaisen kulkureitin ajatuksena on, että kaikki ihmiset uskaltaisivat lähteä ulos, myös ikäihmiset, joilla on muistiongelmia. Kunnan keskeiset palvelut, kuten kauppa, apteekki ja hyvinvointiasema sijoittuvat ympyrän muotoisen reitin varrelle.

Reitin visuaalista ilmettä on ollut suunnittelemassa arkkitehtitoimisto sekä LAB-ammattikorkeakoulun palvelumuotoilun ja graafisen suunnittelun opiskelijat.

– Heidän kanssa mietittiin mahdollisimman yhtenäistä opastusta, Pihlajamäki kertoo.

– Muistisairaavat muistavat punaisen värin pitkään, se on väri joka pysyy muistissa pisimpään, joten väri tuli siitä. Punaisen fuksiansävy taas tuli Savitaipaleen kunnan logosta.

Kunnassa mietittiin monia toteutuskeinoja, maalatuista räsymatoista linnun askeliin. Viivan keksi lopulta kunnan tekninen johtaja **Vesa Roiko-Jokela**. Reitille lisätään vielä opasteita sekä penkkejä.

ILTALEHTI

Raidat jo käytössä

Kuntalaisilta ja muiltakin on tullut jo runsaasti palautetta väylästä, jota vielä viime viikolla maalattiin.

– Oikein on ollut positiivista ja iloista ihmettelyä. Mikä parasta, raidat ovat jo täysin käytössä, Pihlajamäki kertoo.

Värin lisäksi reitin on tarkoitus merkitä opasteilla. Matkan varrelle sijoitetaan penkkejä.

KIRSI KOSKELAINEN

Vanhusten lisäksi kaiken ikäiset, myös lapset ovat ottaneet väylän omakseen.

Reitin suunnittelussa on huomioitu käytännöllisten palveluiden lisäksi vahvasti luonto- ja hyvinvointivaikutukset. Kulkureitti menee osin järven rantaa ja reitin varrella olevan Olkkolan Kartanon pihamaalla oli kesän ajan lampaita.

– Sattui vielä niin sosiaaliset lampaat, että ne tykkäsivät rapsutuksista ja tulivat heti luo, kun ihminen lähestyi aitausta. Aina kun meni ohii, niin joku nojasi sinne lammasaitaukseen. Se oli ihan mahtavaa, Pihlajamäki kertoo.

Kuva 5. Pinkki raita Iltalehdessä 25.8.2021

6. Hankkeen loppuwebinaari järjestettiin 4.10.2021. Ilmoittautuneita tilaisuuteen oli 47.

Ohjelmassa:

Tilaisuuden avaus, Savitaipaleen kunnanjohtaja Johanna Mäkelä
 Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma 2020–2022, Erityisasiantuntija Heli Mäntylä, Ympäristöministeriö
 Asumisen rakennemuutos Savitaipaleella, Kehitysjohtaja Merja Tepponen, Eksote
 Ikäystävällinen asuminen -hankkeen lähtökohdat ja tavoitteet, Projektipäällikkö Kirsi Koskelainen
 LAB yhteistyö hankkeessa, TKI-asiantuntija Kaisa Leka/Lehtori Sanna Leppänen, LAB -ammattikorkeakoulu
 Savitaipaleen suunnitelmien esittely, Arkkitehti Anna Kojo, Granlund Saimaa Oy
 Arjen Olohuone -toiminta Toimintakeskus Suvannossa, Toiminnanjohtaja Viivi Järvinen

Yhteenveto hankkeen tuloksista, Projektipäällikkö Kirsi Koskelainen
Kuntalaisen puheenvuoro, Paula Häkkinen
Kunnan näkökulma hankkeeseen, Palvelujohtaja Kristiina Pihlajamäki
Keskustelua, tilaisuuden päättäminen.

7. Hankkeen Green Care teema oli esillä Länsi-Saimaan Sanomissa 14.10.2021
”Luonto on hyväksi jokaisen terveydelle – Kati Kiiski veti perjantaina 8.10.2021
Savitaipaleella kävelyluennon pinkillä reitillä ja lähimetsissä”

Savitaipaleen kunnan palvelujohtaja Kristiina Pihlajamäki (vas.), green care -luennon pitäjä Kati Kiiski ja ikäystävällinen asuminen -hankkeen Kirsi Koskelainen kera Eevi-koiran viime perjantaina. Kävelyn loppuvaiheessa reitillä törmättiin vanhusneuvoston jäsenen Paula Häkkiseen (kuvassa takana), joka on ollut mukana suunnittelemassa pinkkiä reittiä.

Kuva 6. Hanke Länsi-Saimaan Sanomissa 14.10.2021

8. ”Ikäystävällinen asuminen -hanke Savitaipaleella 2020–2021” opas lähetettiin mm. kaikkiin Etelä-Karjalan kuntiin, hankkeessa mukana olleille tahoille ja päätöswebinaariin muualta Suomesta osallistuneille.

9. Oliver Wischnewski on tehnyt kulkureitistä englannin- ja saksankielellä tekstitettyä dronella kuvatut videot, joita voidaan hyödyntää viestinnässä.

10. Pinkki viiva pääsee myös Ikäinstituutin kokoamaan turvallisuusoppaaseen.

Loppuraportin laatija: Projektipäällikkö Kirsi Koskelainen